

Utbildningsplan för
Masterprogram i Fysisk planering
120 högskolepoäng
(Master of Science Programme in Spatial planning
120 ECTS credit points)

1. Allmän information

Fysisk planering handlar om att förbereda beslut om framtida användning av marken, vattnet och utformning av den byggda miljön med hänsyn till miljö, teknik, ekonomi, sociala och estetiska krav. Det har sedan länge funnits stor efterfrågan på planerare med denna inriktning inom kommuner, länsstyrelser, konsultföretag och myndigheter av olika slag.

Programmet Fysisk planering är en i Sverige unik planerarutbildning med sin inriktning på praktisk, gestaltande planering av fysisk miljö, sin träning i form och kommunikation och sin breda förankring i vetenskap och professionellt kunnande på planeringsområdet.

Detta är en utbildningsplan för ett avslutande tvåårigt Masterprogram inom planerarutbildningen som leder till en Teknologie Masterexamen i fysisk planering (Degree of Master of Science in Spatial Planning) omfattande 120 högskolepoäng.

En högskolepoäng motsvarar en poäng i European Credit Transfer System (ECTS).

2. Beslut och riktlinjer

Beslut om att inrätta utbildningsprogrammet har fattats av Grundutbildningsnämnden vid Blekinge Tekniska Högskola 2006-11-02. Ansvarig sektion för programmet är Sektionen för teknokultur, humaniora och samhällsbyggnad. Utbildningsplanen är fastställd av dekanus på delegation från Grundutbildningsnämnden 2008-10-29. Utbildningsplanen gäller för studenter antagna fr o m höstterminen 2008.

3. Mål

Utöver de nationellt reglerade målen, vilka återfinns i Appendix B, gäller följande mål för utbildningen:

För masterexamen i fysisk planering skall studenten

- visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att kunna arbeta självständigt som fysisk planerare.

Kunskaper och förståelse

- visa bred kunskap inom relevanta vetenskapliga områden, förståelse av den vetenskapliga grunden för fysisk planering samt kunskap om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa kunskap om landskaps- och samhällsbyggnadshistoria, kunskap om och förståelse av gestaltning och planering av fysiska miljöer och de processer, metoder och författningar som påverkar denna.
- visa fördjupad kunskap om och förståelse av planeringens teori och historia.
- visa fördjupad kunskap om och förståelse av relationen byggnadsarkitektur och fysisk planering
- visa fördjupad kunskap om och förståelse av människans interaktion med den naturliga och byggda fysiska miljön.

Färdighet och förmåga

För masterexamen i fysisk planering skall studenten

- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap från relevanta områden för att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser relaterade till planering och gestaltning av den fysiska miljön.
- visa förmåga att i komplexa planeringssituationer kunna identifiera och analysera möjligheter och problem.
- kunna utveckla innovativa och välgrundade planförslag både i detaljerad och övergripande skala och kritiskt utvärdera dem.
- visa förmåga att kommunicera med medborgare, sakkunniga och beslutsfattare genom att i ord och bild redogöra för sina förslag och slutsatser samt för den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa.
- visa förmåga att organisera planeringsprocesser och medverka till att föra planeringsprojekt för förändring av den fysiska miljön från idé till förverkligande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För masterexamen i fysisk planering skall studenten

- visa förmåga att göra bedömningar rörande människans förhållande till och nyttjande av den fysiska miljön med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga, ekonomiska, estetiska, miljömässiga och etiska aspekter samt kunna göra avvägningar mellan olika aspekter,
- visa insikt om betydelsen av information och inflytande för berörda människor under planeringsprocesser.
- visa insikt om betydelsen av lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper,
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap, och att fortlöpande utveckla sin kompetens och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

4. Lärande och utbildning

Masterprogrammet i Fysisk planering är en professionsutbildning där inte bara kunskaper breddas och fördjupas utan där också färdigheter och förmågor successivt tränas och tillämpas på alltmer komplexa, aktuella planeringsuppgifter. Huvudämnet

är fysisk planering. Grundläggande metodik och förhållningssätt i planeringsverksamheten, som tränats i kandidatutbildningen, tillämpas efterhand i alltmer komplexa planeringsuppgifter som ställer krav på fördjupat kunskapsinnehåll. Kraven ökar på förmåga att söka aktuell kunskap, att självständigt identifiera problem och möjligheter, att göra avvägningar mellan många olika krav och intressen i samhället vid gestaltning av olika förslag till lösning, samt på förmåga till kritisk bedömning av dessa.

5. Huvudsakligt upplägg av utbildningen

Utgångspunkten för planering är människors fysiska och sociala behov, samhällets hushållning med resurser och de kulturella och estetiska värdena i vår bebyggelsemiljö. Utbildningen skall stödja studentens inhämtande av kunskap om såväl samhällsliga förhållanden som naturgivna förutsättningar för planeringen. Undervisningen i planering är projektinriktad: i konkreta planeringsuppgifter tränas studentens kreativa och analytiska förmåga att hantera komplexa planeringsproblem och ge förslag på gestaltning av den fysiska miljön. Planeringsprojekten utförs på flera planeringsnivåer under utbildningen: kvarter, stadsdel, stad, kommun och region. Planering för nybyggande och förnyelse av den redan byggda miljön varvas med studier i planeringsteori, planeringsmetodik, skiss- och analysteknik. Som professionsutbildning har utbildningsprogrammet nära kontakt med yrkesverksamma fysiska planerare.Handledning, gästföreläsningar och studiebesök genomförs med medverkan av professionella planerare både i Sverige och utomlands. Genom utbytesprogram finns en viss möjlighet att studera vid partneruniversitet utomlands.

Datorstöd bl a i form av GIS- och CAD-program används alltmer i planeringen för analyser och redovisning av planer, rapporter, kartor och för beräkningar. Förmåga till estetisk gestaltning och förmåga att uttrycka sig i bild, tal och skrift är viktiga färdigheter för en fysisk planerare. Detta tränas i obligatoriska och valbara kurser där tidigare övade färdigheter i teckning, målning, modellering, ritteknik med penna och med dator, modellbygge samt muntlig och skriftlig kommunikation utvecklas.

Planering med miljöhänsyn kräver bred kunskap som i kandidatprogrammet byggts upp av kurser om mark och miljö, om den byggda miljöns framväxt och kulturella värdena, om miljökonsekvensbedömning och samhällets försörjningssystem.

Planering är i de allra flesta länder lagreglerad. Masterprogrammet ger möjlighet till fördjupade kunskaper och ytterligare färdighet när det gäller att använda de lagreglerade former som gäller i Sverige: detaljplanering, översiktsplanering mm.

Utbildningsprogrammet genomgår kontinuerlig utvärdering och utveckling, vilket kan medföra att kursutbudet och placering av kurs i tiden ändras.

Masterprogram 120 högskolepoäng

År 1

Läsperiod 1	Läsperiod 2	Läsperiod 3	Läsperiod 4
Kunskapsteori och utredningsmetodik 7,5 hp		Valbara kurser 7,5 hp Projekt- och processledning Trafikteknik Medborgardeltagande Regional planering	
Planeringsekonomi och plangenomförande 7,5 hp		Planeringsteori 7,5 hp	
Planering i storstad 15 hp		Planering, valbara projekt 15 hp Planlaboratoriet Stadsanalys Planering för robust samhälle Gestaltning av det offentliga rummet	

Kurser som ingår i år 1:

Kunskapsteori och utredningsmetodik, FM2419, 7,5 hp, läsperiod 1

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om och övning i utredningsarbete och rapportskrivning inom planeringsområdet. Studenten skall också kunna skaffa sig en orientering om kunskapsteoretiska frågeställningar som en grund för att tillgodogöra sig forskning inom området. I kursen presenteras olika kunskapsformer och synen på kunskap i ett historiskt perspektiv, perspektivens och värderingarnas betydelse för kunskapen samt olika former av utredningsarbete. Övningarna tillämpar metoder för faktasökning, analys och sammanställning av beslutsunderlag. I kursen övas också källkritik, rapportskrivning, språkbehandling och redigering.

Planeringsekonomi och plangenomförande, FM2420, 7,5 hp, läsperiod 1+2

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla kunskaper om olika aspekter på plangenomförandet samt grundläggande ekonomiska begrepp och kalkylmetoder som används i samhällsplanering. Partsförhållanden, aktörsroller och förhandlings-situationer vid genomförande av fysiska planer eller infrastrukturprojekt beskrivs. I kursen behandlas grundläggande kalkylbegrepp och samhällsekonomiska kalkyler,

markvärde och markvärdesförändringar som följd av planbeslut, ekonomiska värderingar av naturresurser och miljöstörningar, samt finansiering av infrastrukturprojekt.

Projekt i stor stad, FM2422, 15 hp, läsperiod 1+2

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla kunskaper om komplexa planeringsproblem och förändringsprocesser som förekommer i en stor stad, samt öva metoder för att behandla dessa i ett planeringsprojekt. Kursen inleds med en studieresa till den aktuella storstaden, där aktuella planeringsproblem presenteras. Stadens historiska framväxt och betydelse i regionen presenteras. Tematiska studier utförs av exempelvis stadens markanvändning, bostadsförhållanden, trafiksystem, gröstruktur, bebyggelsekaraktärer vilka redovisas på seminarier. Aktuella stadsförnyelseprojekt studeras. Parallellt ges i kursen Kunskapsteori och utredningsmetodik övningsuppgifter med anknytning till storstadsprojektet. Vid en andra resa till den aktuella staden inventeras respektive projektområde grundligt. Efter val av projektområde skall ett stadsförnyelse- eller nyplaneringsprojekt utföras. Detta ska redovisas som en fysisk plankarta eller tredimensionell modell med tillhörande illustrationer och tematiska kartor, så att såväl överordnade samband som den planerade yttre miljöns gestaltning framgår.

Planeringsteori, 7,5 poäng, läsperiod 3+4

Kursen ger studenten möjlighet att skaffa sig en översikt av planeringsteorier för fysisk samhällsplanering och insikt om generella principer och problem förknippade med förberedelse för framtida handling. I föreläsningar och seminarier presenteras olika modeller för analys, problemlösning och beslutsfattande samt deras roll i praktisk planering. Kursen ger inblickar i aktuell planeringsteoretisk diskussion samt ger teoretisk belysning av planeringssystem i olika länder.

Planering, valbart projekt, 15 hp, läsperiod 3+4.

De valbara projekten har olika inriktning men innehåller alla färdighetstränande moment som bygger på tidigare planeringskurser på kandidatnivå

Planlaboratoriet:

Kursen ska ge studenten möjlighet att utveckla sin förmåga till estetisk gestaltning och skissning på stadsbyggnadsnivå. Kursen ska stimulera kreativitet och experimenterande. Kursen består av ett antal övningsuppgifter som behandlar problem i olika skalor, som kräver en gestaltningsmässig lösning. På den översiktliga nivån kan det handla om att skissera en bebyggelsestruktur vars innehåll i detalj inte är känt. På detaljnivå kan det handla om att skissera en konstnärlig installation i ett offentligt rum. Däremellan kan uppgiften vara att skissa ett viktigt hus, ett kvarter eller gestalta en park. Genom att förslagstiden är så kort lyfts skisstekniken fram vid genomgångarna.

Stadsanalys:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla kunskap om metoder för morfologisk stadsanalys och grundläggande färdighet i att tillämpa några av dem. I kursen behandlas följande metoder för morfologisk analys ”realistisk stadssanalys”, kvalitativ analys, rumslig syntaxanalys m fl. Tillämpning av några metoder för analys av ett urbant område används som underlag för förslag till förändring av den fysiska miljön i området. I kursen ingår också en enkel studie av möjligheterna till praktiskt genomförande av förslaget.

Planering för ett robust samhälle:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla förståelse för det moderna samhällets sårbarhet och om hur den fysiska planeringen kan användas som ett verktyg för att göra samhället mer robust. Den teoretiska inledningen behandlar robusthet ur socialt, ekologiskt, tekniskt och ekologiskt perspektiv. Huvuduppgiften som är ett grupprojeckt behandlar den komplexa situation som uppstår när den fysiska planeringen ska användas som ett verktyg för ökad robusthet. Lagstöd och praxis studeras också inom detta moment. GIS-teknik används som ett analysverktyg och för att framställa kartor till projektarbetet.

Gestaltning av det offentliga rummet:

Kursen ger studenten möjlighet att bli medveten om den individuella gestaltungsprocessen, att öka förståelsen för de personliga erfarenheter och preferenser som ligger till grund för åsikter om estetik, funktion, trygghet, etc. Det offentliga rummet som företeelse och begrepp beskrivs och definieras. Den huvudsakliga uppgiften är att gestalta ett rum, eller utveckla ett redan befintligt rum i den byggda miljön. Processen innehåller många delmoment, såsom att finna/skapa rummet, definiera/omdefiniera detsamma, förstå dess historia och funktion, samt gestalta/omgestalta det för ett framtida bruk.

Valbara kurser, 7,5 hp, läsperiod 3+4

Projekt- och processledning i fysisk planering:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla kunskap om metoder för projekt- och processledning och grundläggande färdighet i att tillämpa några av dem. I kursen behandlas följande: Projektarbete och projektorganisation. Olika typer av projekt och processer i fysisk planering. Teknik för projektledning. Kommunikation och problemlösning i grupp. Konflikter och konflikthantering. Hur initiera och styra planeringsprocesser med flera olika aktörer inom och utom den egna organisationen. Ledning av ”hårda”, tydligt målstyrda resp ”mjuka”, utforskande processer.

Trafikteknik:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla kunskap om och viss färdighet i att använda trafiktekniska metoder och synsätt som har betydelse för trafikplanering, fysisk planering och annan samhällsplanering. Kursen behandlar användning och tolkning av olika metoder såsom trafikundersökningar, trafikanalyser och

trafikprognoser, frågor om trafiksäkerhet, vägestetik och trafikens konsekvenser för miljön. Avvägning och samverkan mellan olika trafikslag och transportsystem. Betydelsen av tillgänglighet i trafikplanering och fysisk planering.

Medborgardeltagande i fysisk planering:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla fördjupad kunskap om samspelet mellan planförfattare – politiker – medborgare vid genomförandet av lagstiftningens krav på samverkan med medborgarna i planläggningens olika nivåer och tidsperioder samt hur medborgarnas delaktighet i processen kan utvecklas. Kursen behandlar medborgarnas delaktighet i olika planprocesser ur demokratiperspektivet. Kursen beskriver demokratins teoretiska och praktiska grunder samt deras tillämpning för att uppnå ökad delaktighet och samverkan i planprocessens olika skeden.

Regional planering:

Kursen ger studenten möjlighet att utveckla förståelse för den varierande användningen av begreppet ”region” och ”regionplanering” och för teorier om utvecklingen av regionala fysiska, ekonomiska och sociala strukturer. Den behandlar olika metoder till analys av regionala funktioner och strukturer och beskriver erfarenheter i att lösa planeringsuppgifter som relaterar till den regionala nivån. Regionplanering förstås som både fysisk planering över den kommunala nivån och mellan kommuner och som planering för regional utveckling. I olika delövningar arbetar studenterna fram en regional utvecklingsplan. Rollspel och en exkursion ingår i undervisningen.

År 2

Läsperiod 1	Läsperiod 2	Läsperiod 3	Läsperiod 4
Offentlig rätt 7,5 hp Ny kurs	Miljö- och klimatfrågor i planeringen 7,5 hp Ny kurs	Examensarbete Masternivå 30 hp	
Detaljplanering, avancerad nivå 7,5 hp Ny kurs	Översiktlig planering, avancerad nivå 7,5 hp Ny kurs		

Offentlig rätt, 7,5 hp, läsperiod 1

Kursen ger studenten möjlighet att skaffa sig en överblick av komplicerade samspel av rättsregler och avtal som förekommer inom samhällsbyggnadssektorn. Kursen

bygger på tidigare introduktion av de centrala lagkomplexen, Plan- och bygglagen och Miljöbalken, och presenterar ytterligare lagstiftning såsom Jordabalken, Fastighetsbildningslagen, Förvaltningslagen, och speciallagar om miljö- och tillståndsfrågor i planeringen, samt relationerna mellan och den praktiska tillämpningen av dessa lagkomplex i planeringen.

Miljö- och klimatfrågor i planeringen, 7,5 hp, läsperiod 2

Kursen ger studenten möjlighet att skaffa sig en överblick av den fysiska planeringens relation till miljöproblemen med särskild tonvikt på klimatfrågorna. Kursen bygger på tidigare introduktion till miljöproblemen och miljöbedömning. Kursen ger studenten möjlighet att utveckla grundläggande förståelse för både naturliga och samhällsliga mekanismer bakom miljöförstöring och klimatpåverkan. Perspektivet på den fysiska planeringen är både möjligheter att förebygga miljö- och klimatproblem och metoder för anpassning till förändringar i miljön. Åtgärder på olika nivåer från lokal till global diskuteras, men med tonvikt på de aktuella nivåerna för fysisk planering.

Planering: detaljplaneprocessen, avancerad nivå, 7,5 högskolepoäng, läsperiod 2

Kursen ger studenten möjlighet att fördjupa sin kunskap om detaljplaneinstrumentet och processen med att ta fram en detaljplan. Detaljplaneteknik för att säkerställa olika planerings- och miljömål presenteras och övas. Relationen mellan detaljplanen och andra styrmedel, såsom exploateringsavtal, gestaltungsprogram, miljökonsekvensbedömning mm behandlas.

Planering på översiktlig nivå, avancerad nivå, 7,5 högskolepoäng, läsperiod 1.

Kursen ger studenten möjlighet att fördjupa sin förståelse för översiktliga strategiska planfrågor på kommunal och regional nivå och öva färdigheter i olika moment av ett översiktsplanearbete. Såväl regionplaner som kommuntäckande översiktsplaner, (ÖP) och fördjupningar behandlas. Kursen orienterar om olika parter roll i planeringsprocessen och behandlar allmänna intressen och riksintressen, miljöbedömning, medborgarinflytande och genus/jämställdhet i planarbetet liksom statens roll i översiktlig och strategisk planering.

Examensarbete, 30 högskolepoäng

Den studerande skall i examensarbetet visa sin förmåga att tillämpa de kunskaper och färdigheter som förvärvats under studietiden genom att självständigt behandla en komplex planerings- och/eller utredningsuppgift. Examensarbetet skall behandla uppgifter som är relevanta inom fysisk samhällsplanering och ha tydlig anknytning till ämnen i utbildningen. Angreppssätt och problembearbetning skall tydligt redovisas och underbyggas genom hänvisning till aktuell professionell och vetenskaplig kunskap.

6. Bedömning och examination

Utbildningsprogrammets mål uppnås i de olika kurser som ingår i examen. Bedömning och examination görs på kursnivå och detaljer rörande examination och betygssättning finns i respektive kursplan.

7. Utvärdering

Alla studenter uppmanas att delta i utvärdering av programmet. Under utbildningens gång utvärderas också varje kurs. Program- och kursutvärderingarna ligger som grund för fortsatt utvecklingsarbete.

8. Förkunskapskrav

För Masterprogrammet i fysisk planering krävs teknologie kandidatexamen i fysisk planering eller annan arkitektutbildning.

Studierande som ej fullgjort samtliga krav för en kandidatexamen enligt ovan kan antas till Masterprogrammet under vissa förutsättningar. För studierande på kandidatprogrammet i fysisk planering krävs att den studierande är godkänd i samtliga planeringskurser (90 hp) samt har tagit minst 2/3 av poängen (60 hp) i övriga kurser i kandidatprogrammet. Om särskilda skäl föreligger kan sektionschefen ge dispens från ovannämnda krav. För studierande på kandidatnivå från andra högskoleutbildningar görs särskild prövning.

9. Övergångsregler mellan årskurser

10. Examen

Masterutbildningen i Fysisk planering leder fram till en examen på avancerad nivå med benämningen

Teknologie masterexamen.

Huvudområde: Fysisk planering.

Motsvarande benämning på engelska är

Degree of Master of Science (Two Years).

Main field of study: Spatial Planning.

Appendix A: Valbara kurser inom utbildningsprogrammet

Se ovan, Valbara kurser och projekt, År 1, läsperiod 1 och 2, i avsnitt 5 *Huvudsakligt upplägg av utbildningen*.

Appendix B: Utdrag ur nationella och lokala examensordningen

Masterexamen

Mål

Kunskap och förståelse

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Färdighet och förmåga

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För masterexamen skall studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Självständigt arbete (examensarbete)

För masterexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen. Det självständiga arbetet får omfatta mindre än 30 högskolepoäng, dock minst 15 högskolepoäng, om studenten redan har

fullgjort ett självständigt arbete på avancerad nivå om minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet för utbildningen eller motsvarande från utländsk utbildning.

Övrigt

För masterexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Högskolespecifikt för BTH:

För masterexamen krävs minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå i huvudområdet, varav det självständiga arbetet ska utgöra minst 30 högskolepoäng. Av de 120 högskolepoäng som krävs för examen får högst 30 högskolepoäng komma från grundnivå.